

Изази Суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији «Глас Црногорца» на Цетиње, а може се и картом упутицом на пошту у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

Позив на претплату

НА!

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Крајем овога мјесеца истиче претплата многијем нашијем претплатницима, као и свјема онима, којима се дуговало за лист од г. 1877.

С тога позивамо учтиво и њих и сваког другог, који би хтио наш лист држати почетком мјесеца Априла, да се за рана пожуре с пошљањем претплате, да им не би који број листа изостао.

Цијена је «Гласу Црногорца» за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ):

На годину . . . . . 6 ф. а. вр.

На по године . . . . . 3 „ „

На три мјесеца . . . . . 1 „ 50 н.

За све друге земље у Јевропи и Америци:

На годину . . . . . 20 франака.

На по године . . . . . 10 „

На три мјесеца . . . . . 5 „

Претплатници из Аустро-Угарске (и Босне с Херцеговином) нека шаљу своју претплату поштанском упутицом на г. Петра Рамадановића у Котор. А претплатници с друге стране нека шаљу своју претплату у плаћеном писму на «Управу «Гласа Црногорца» на Цетиње».

Цетиње, 1. Марта 1879.

У П Р А В А

ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 2. Марта.

Унутрашњи препорођај наше државе, око кога се данас окупљају све мисли наше и сва воља наша, захтијева складну сарадњу свију државних и народних чинилаца.

Ми се не сумњамо ни једнога тренутка, да ће људи позвани и који уживају повјерење нашега узвишенога владоца, из оних здравих клица, које се већ налазе у нашем народном животу, умјети извести и склопити унутрашњу организацију државну, у којој ће свака и најмања чиница радити складно с цијелим, а све за благостање народа и напредак ове земље.

Ми се не сумњамо ни о томе, да су исти људи при трудином и преважном послу свом ваза на уму имали, да је државни организам једна цијелина, у којој су сви дијелови важни и нужни, у којој се дакле не може поставити ни један дио, а да се не нашкочи свој цијелин. Бивало је више пута, да су једни тражили а други нудили универзалне лијекове, којима се лијече све болести једнога организма. Бивало је и државника, који су за свако државно тијело преписивали универзалне рецепте, полазећи са погрешне претпоставке, да је свакој државној заједници једно и исто начело живота постављено за темељ. Једни одани срцем и душом просвјетицима, да нема ништа без просвјете; други бавећи се вјечито оружјем и убојнијем справама потврђиваху, да ништа нема без војне организације; трећи забављени око тецава и припреде не могу да се начуде, како се може с ума сметнути, да је матери-

јално благостање једини услов напредку.

Сви имају право, но сви скупа, јер напредак у држави није резултат радње само у једном правцу, него је резултат складне сарадње у свијема правцима државнога живота. Нити може просвјета да се замисли без материјалнога благостања, нити материјално благостање вриједи што без просвјете која га упућује да својим средствима послужи општој култури и цивилизацији, нити обоје може да опстоји и да напредује у земљи, гдје нема сигурности од спољашње напасти. Једно с другима мора складно напредовати и развијати се, ако се хоће да и држава сама напредује.

Наша држава није болесна; она је, хвала Богу, потпуно здрава. Њој не требају рецепти ни лијекови, али јој треба брижљива, савјесна нега, јер се истом припрема да замијени дојакосни свој спартански облик обликом приличним данашњем вијеку, спрема се да ступи пред свијет као потпуно уређена правна држава, с таквом унутрашњом организацијом, која ће јој осигурати свестрани напредак.

Да би се то постигло, мора се имати при унутрашњем уређењу чист и јасан поглед на наше одношаје, морају се тврдо уочити све цијељи и оцијенити сва средства државна. Машинерија државна мора радити складно у свијема правцима државног живота подупирући и оплођавајући под једнако све гране његове. Материјалном благостању мора се ударити чврст и здрав темељ подстицањем на радљивост и штедњу и отварањем нових извора народне и државне припреде и тежива. Просвјети се морају отворити врата прије свега здравом основном наставом, на којој ће се временом даље моћи зидати, а за коју опет треба одгајање ваљане наставничке снаге. Убојна снага наше државе ужива већ у свијету лијеп и много заслужен глас, но то нас неће навести да заборавимо да и на том пољу још доста има да се ради. А у свему чуваћемо се пренагљености и голе параде пред свијетом; чуваћемо се, да не заденемо перо за капу док смо још босоноги; да не почнемо с университетом, а без честитијех основнијех школа.

Будимо тријезни и смотрени при сваком кораку, који унапријед чинимо. Не заносимо се спољашњим сјајем, но тражимо у свему унутрашње здравље и чистоту. Велики не можемо бити прије док сами не нарастимо, а нарастићемо ако будемо неуморно, дан и ноћ, савјесно и смотрено радили на свом напредку и развитуку.

Из Бугарске.

Прва редовна сједница бугарске народне скупштине државна је — како «Тајмеу» из Трнове телеграфшу — 15. пр. м. у 11 ура прије по дне. Лукијанов, заступник кнеза Дондукова-Корсакова, саопштио је бугарском егзарху, да је кнез њега поставио за предједника скупштине. Егзарх је за тијем прозборио неколико ријечи посланицима, препоручивши им смотреније при дебатама, јер, вели, очи цијеле Јевропе управљене су на нас; даље им је препоручио да буду сложни,

па да доврше своје трудно дјело тако, како ће се цио образовани свијет сагласити с њим. Владика Симеон из Преславе наименован је за подпредједника, игуман Константин за првог, а посланик Икономов за другог секретара. Ова наименовања учинио је предједник. Балабанов држао је први говор и пријекорно се изразио о начину избора посланика. Послије кратке дебате предложи Лукијанов, да се предузме истрага о изборима и да се истисну они чланови скупштине, који су неправилно изабрани. Ни један од румилијских и македонских изасланика није присуствовао овој сједници, ни као члан ни као слушалац. Од иностранијех консула био је само руски. Скупштина ради свој посао мирно и прилично је дозрела свом задатку. У скупштини има десет заступника турске народности. Сваке недеље држе се само три сједнице, да би могли секретари у слободном времену саставити протокол прошлијех сједница, јер немају стенографа.

Скупштина се конституисала 21. пр. м., изабравши себи за предједника некадашњег егзарха Антима. Уједно је бугарски језик проглашен за званични и једини језик, којим се могу водити расправе, а одбачено је захтијевање турскијех посланика, који су хтели да говоре на скупштини језиком турским.

«Полит. Коресп.» пишу из Трнове ово: Ма да је уплив кнеза Дондукова на скупштину бугарску велик, и ма да се у Петрограду искрено мисли да се уговор берлински савјесно изведе у свим својим појединостима, на према томе и упуства сходна опремају се у Бугарску, ипак је бугарска народна партија освојила све земљиште и ово јој се више не може одузети. Ушљед тога није могуће спријечити, а да се у скупштинској дворани не понављају бурне сцене. Мора се на ум узети, да од 231 бугарског посланика 102 стоје на земљишту св. stefанског уговора. У овој знаменитој мањини налазе се људи од велике личне вриједности и лијепог гласа, као Стојан Криво, Јолов Дмитар (из софијског округа), Ђуров Хаџи-Захарија, Михаило Мишајков (из самоковског округа), Петар Генчев, Др. Стако, Илија Коатов (из трновског округа) и многи други. Питање је пак, да ли се и остало 129 посланика могу сматрати као безусловни приврженици умјерених, берлинским конгресом утврђених начела. Егзарх Јосиф, бивши егзарх Антим (сада митрополит видински), владика Мелентије из Софије, митрополит Симеон из Варне, митрополит Доситије из Самокова, владика Клементије из Вранице, — све су то вијерно одани службеници руске владе, па ипак су се у једној конференцији која је прије неки дан државна код посланика Марка Балабанова, изразили без околишења и једногласно, да се дјело берлинскога конгреса не може извести. Један од поменутијех црквених достојанственика рече, да се мора водити рачун са тјескобним положајем, у коме се Русија налазила о берлинском конгресу. «Наша данашња радња» рече он «може се кретати само на земљишту чиненица. Али нас мора непрестано тиштати осјећање, да радимо само за тренутак, да зидамо велику зграду на пијеску, да морамо узаконити расцјепљење свога народнога тијела, из кога ће непрестано крв лопити и које ће сваком сину наше земље непрекидне и жестоке болове проузроковати...»

Тако мисле сви посланици, и ако не умије сваки својим мислима да даде израза. Може се шта више још и даље ићи и претпоставити, да приједлог за сједињење Источне Румилије с Бугарском у скупштини не би добио већину; но та умјереност била би резултат обзира, који имају врло сумњиву вриједност и који би важали само за врло кратко вријеме. Јер двије ствари стоје још сада изван сваке сумње: прво, да ће се у скупштини подићи протест против расцјепљења Бугарске; друго, да ће се изаслати депутација на јевропске дворове која ће ветивјема представити да није могуће извести данашње земљишно подјељење. Како су данас расположени духови у скупштини,

ни једно ни друго не ће се моћи предвидети. У припремама за те кораке лежи сва тежина данашње скупштинске радње. Докле се сједнице само ријетко држе и то ради овјеровљења избора посланичких, дотле се већ изабрао изван скупштинских кругова одбор од 20 чланова који има да испита молбе и жалбе источно-румилскијех и трачкијех Бугара. Бугарски народњаци нијесу задовољни ни са самјем Игвативјевљевијем дјелом св. stefанским; они иду још даље те ништу за уједињењу Бугарску, осим осталог, још и цио једренски округ. Има овдје и једна депутација од Бугара једренских изаслана, која непрестано понавља своју молбу за сједињењем с Бугарском, но од тога не ће бити ништа. Друкчије стоје ствари са петицијом Бугара из Источне Румилије. Више од једне трећине чланова има у поменутом одбору двадесеторице, који су за то, да се скупштини поднесе приједлог да заклучи да се област источно-румилска има сјединити с кнежевном Бугарском. Ако се баш и не дође до оваког закључка, биће о њему жестоке дебате у скупштини.

Аустријски изасланик, који с почетка није хтио да потпише записника о отварању бугарске скупштине, последице с опет приклоњено те га је потписао. Но турски изасланик врло је незадовољан с положајем ствари у Бугарској и јавно је својој влади у Цариграду, да ће порта кроз кратко вријеме имати великога белаја са својим новим васалом, с кнежином Бугарском.

Како се јавља из Трнова, подићи ће се тамо бугарска народна банка с капиталом од два до три милиона.

Догађаји у Францеској.

Министар унутрашњијех послова у Францеској, Марсер, није се могао дуго згријати на својој столици. Он је чоднио оставку, не од своје воље, него за то што га је комора на то морално принуђила. Његов положај био је још од парнице новина «Лантери» поткопан. Ове су новине изнијеле ужасна откривења о средњевековном стању у парижском полицијском начелству. Суд је до душе осудио те новине, но многи свједоци потврдише, да је много истине у ономе што те новине изнијеше на видјело. Није могло друкчије ни бити! Париска је полиција у главном и данас састављена од оних истијех људи, који су и под Наполеоном жарили и палили. Дух царства влада још у полицијским писарницама парижким. Један добар шпија вриједи више него најсавјеснији чиновник; он је најважније оруђе сваке морално труле владе. Отуда је, да су шпије у Францеској постале обичне, па су држале да се све у Францеској може мијењати, само њихова слава и величина не смије пропасти, јер су они прави ступ држави и друштву. Изгледа као лоша шала, а истина је од ријечи до ријечи, да је сам данашњи предједник републиканске коморе францеске стојао под надзором републиканске полиције, јер јој се он као непоколебим републиканак чинио опасан човек. Оно што су у парници лантерниној исказали свједоци побудило је парламент да изашље комисију, која ће испитом подчињенијех чиновника ући у траг злоупотребама полиције. Кад се ова комисија озбиљно упустила у свој посао, тада на један пут устаде министар унутрашњијех послова Марсер у обрану полиције. Он тврђаше, да би истрага довела до неке врсте прогонства и да би подчињени постали надзорници својих претпостављенијех, а то би цијелу полицијску службу упропастило, те управо забрани полицијским чиновницима да дају извештаје парламентарској комисији. С тога виступе из комисије најодличнији чланови њезини. Истрага се сврши, али се сврши и министрово министровање. Касно је већ било, кад је, видећи да му је положај уздрман, отпустио неколико полицијских чиновника. Неповјерење према њему већ је било пробуђено, и није се већ више да-ло обуздати. Све већма је члановима пар-

ламенту долазило у памет, колике је услуге чинио Марсер царевини, и говор Марсеров од претпрошле суботе није их могао разоружати. Бадава се Марсер позивао с друге стране на услуге, које је учинио републици кад се иста осивала; већина републиканска оста хладна и принуди Марсера да за 48 сахата мораде поднијети оставку, пошто га је најприје радикалац Клемансо својом интерпелацијом о неким прљавим стварима, у којима је част једнога поштеног човјека сплеткама полицијских чиновника страдала, савршено поразно, и пошто су га и сами његови другови у министарству напустили.

Празнина, која је одступом Марсеровим у францеском министарству наступила, опет је попуњена. На мјесто његово дошао је дојакшоњи министар трговине Лепер, а на мјесто Леперово постао је посланик Тирар министар трговине. Пада у очи што је ово наименовање изведено не декретом пресједника републике — као што је до сад обичај био — него простим закључењем министарског вијећа. Нови министар трговине био је до сада управник једне велике трговачке куће, која је извршавала наруџбине за драго камење и ствари од злата. Он припада најлибералијој економској и трговачкој школи. Нови префекат полиције Андрије посланик је вароши Лиона и напредан републиканац, ма да је пошљедњи пут гласао против опште амнестије, због чега се сада једним јавним писмом правда пред својим бирачима.

По осим овог догађаја с Марсером чини се као да цео кабинет Вадингтонов стоји на слабијем ногу, јер му пријети велика опасност од одлуке, коју ће комора донијети у погледу питања о оптужби министарства од 16. маја. Познато је, да је у овој ствари Вадингтон тврдо одлучио, да не пристане на то, ако би комора таква закључак донијела, из разлога тога што би тај закључак био од замашнијих и недогледнијих пошљедица и што би се тијем пореметио унутрашњи мир, који је сада Француској толико потребан. У том случају Вадингтон би изјавио одуступио, а како су с њим у овом питању и остали чланови његова кабинета солидарни, то би и они сви одуступили.

Као што наш телеграм из Версаља гласи, комисија је у свом извјештају предложила да се министри од 16. Маја ставе под оптужбу. Ушљед тога можда су поникли они гласови који су стигли из Париза са бурае, као да је Вадингтоново министарство одуступило. Међу тијем, расправа о овом приједлогу комисије отпочела је јуче у законодавном тијелу, на хоћемо скорим видјети како ће се свршити. Могуће је да ће Вадингтон ипак имати за себе већину. Радикали, који су приликом јуриша на Марсера одржали побједу, имају на томе захвалити поглавито тој околности, што су том приликом и десничари гласали с њима; но у питању о оптужби министара од 16 маја није могуће замислити да би они и сада заједно гласали с радикалима, јер то би значило војевати против својих сопствених вођа и

заступника, сјени од свог *гласа*. Лијево средиште и републиканска левница одлучно су против оптужбе, и тако крајњем лијевог крилу републиканаца не би остало више од 150 гласова а тијем би били у мањини.

Можда ће се тијем спасти за који тренутак министарство Вадингтоново, по учврстити се не ће никако. Напреднији републикански елементи већ су сувише узели мах, те владају и положајем и духовима; лијево средиште, које је досада представљало праву владајућу странку и из којег су се рекрутовали министри, пало је заједно с падом Марсеровим, и тако се тежиште парламентарно све више помиче к левици, пред којом ће од сада сваки министар стојати или падаати. Садашње министарство дробље се мало по мало, и не ће моћи одољети сили унутрашњег развртка, који се већ свом снагом опучио. Можда ће Вадингтон то раније увидјети но што се мисли, па да би предупредио даље захватање кризе, уступиће мјесто радикалима, који се већ сада осјећају способни за владу.

С обзиром на то није неунијено што прије неки дан рече бонапартовачки «Пеј»: »Република корача врло брзо, но и ми корачамо с њом«.

Политички преглед.

У аустро-угарскијем делегацијама у Пешти расправа се приједлогу владин о изванредној потреби за окупацију у г. 1879. Влада иште кредит од 34 и по милиона. У одбору, који је о томе вијећао, усвојен је приједлог Штурмов са свијема против једнога гласа: да се влади дозволи само 30 милиона фиорина, а војска у Босни и Херцеговини да се снизи на што мањи број, па, ако је икако могуће, да се стави на стање мира. Том приликом рекао је исти Штурм, да он окупацију Босне и Херцеговине сматра за највећу несрећу, која је снашла Аустроугарску године 1811. Осим тога питао је Штурм министра Андрашија: 1. за чим тежи влада у будућности с окупацијом Босне и Херцеговине и како мисли уредити те крајеве у државоправном одношају, и 2. мисли ли влада раширити окупацију преко садашњих граница, или је то раширење можда већ у изгледу?

На то је одговорио Андрашија с погледом на прошлост и будућност. Што се прошлости тиче, правац је владин разложен у берлинском уговору, а тај је: нужа да се монархија осигура. За чим ће влада тежити у будућности у државоправном погледу, то он сада не може да каже јасно, али свакако ће то питање ријешити обје владе са својим законодавним парламентима. На друго питање, на име што се тиче раширења окупације, одговорио је Андрашија, да се не ради о окупацији, него о праву на посаду у појединијем мјестима новопазарског сандака уз придржање турске управе. Тога права није се влада одрекла, али она у овом часу не налази да би било

система, који су познати били у седамнаестом вијеку, но тијем законом тумаче се и сви доцније откривени појави, за које се ни слутити није могло у оно доба кад је закон тај пронађен, и што се данас астрономија назива најсавршенијом међу свјетом наукама, на томе има да захвали тој околности, што је утемељена на таквом апсолутно тачном природном закону, коме не треба даље никакве допуне.

Наука, која је учила да је дјело створења свршено, налази се данас у оној стадији, у којој се налазила у почетку овога вијека теорија о емисији свјетлости, и што је Тома Јан и Френел постигао теоријом о таласању свјетлости, то је постигао Чарлс Дарвин својом науком о постанку организама и ослободио природну науку од вјечитијех шепртљанија поставивши мисао о јединству у природи, које противе цео органски свијет и јавља се посредно свјетлостној облици и појави. Па као што је онјем физичарима предходно у своје доба Грималди, које га савременици нијесу разумјели, тако је Дарвину претходио Хердер и Ламарк, који су нову теорију одвише рано открили, те је њихови савременици не удостојилише своје пажње.

Ова теорија Дарвинова заљуљала је из темеља сву дојакшоњу науку о организмима, и чини се као да ће се нарочито описна природна историја морати не само у свјетла својим дојакшоњим методама пречистити, но и да ће досјети до таквог филозофског значаја, који се сада и не слуту.

Кад проучимо историју система, видимо како се општа тежиња на то управ-

љивачно журити да се то право изврши но ако би таква нужа настала, онда ће се оно извести мирнијем путем и без оптерећавања државе. (Тако је речено и за окупацију Босне и Херцеговине, па је испало противно. И онда је — као што и сам «Обзор» с разлогом примјећује — гроф Андрашија увјеравао, да влади окупација ни на крај памети није; само нека му дозволе 60 милиона, а он јамчи за мир. Међу тијем искушљен је тај мир врло скупо — са 142 милиона фиорина, не рачунајући губитак у крви. У.)

У сабору њемачком одбачен је једногласно приједлог владин, да се постави суд за посланике који би што «непристојно» говорили у скупућини.

Из Атине јавља се, да је грчки посланик у Цариграду учинио својој влади нека саопштења, ушљед којих је с мјеста држан министарски савјет. Како се поговара, Кондурвотис саопштио је пошљедње услове цортине односно неправке граница. Муктар-паша понудио је грчкој комисији један дио земље састављене из покрајина епиротских и тесалијских, с којим Грци нијесу ни мало задовољни, те ако Турци опет не понуде што више, Грци пријете да ће натраг позвати своју комисију, а тада ће опет апеловати на велике силе.

У сједници францеске коморе од 24 пр. м. прочитао је Брисон извјештај истражне комисије о дјелима министарства од 16. Маја. У извјештају предлаже се, да се министри од 16. Маја пред сенатом оптуже, и да се из коморе изашљу три члана, који ће заступати оптужбу. Читање тога извјештаја примљено је у комори хладно. Десница се држала равнодушно. На захтијевање владе одгођена је расправа о том предмету на петак.

Ђенерал Тотлебен отишао је са свијем из Једрене. Прије одласка примно је депутације становника једренских од свијех вјероисповијести, које су му благодариле на примјерном држању руске војске.

Д о п и с и.

К. Спуж, 15. Фебруара. — Након четири стољећа иза владе Црнојевића опет дочека да дође у црногорске руке крвави Спуж, око којег се доста крви пролило и доста јунака пало како с једне тако и с друге стране. Предајом ове мале варошице престадоше свакидашње зајевнице на овоме крају међу нама и Турцима, које су се догађале ушљед неприроднијех граница, које су постојале међу нама; сад пак, пошто нам се у неколико неправила граница, која нам се била као клин завукла у срце наше мале државице, живимо на миру, уживамо плодове правичности наше владе, која се постарала одмах да нам постави добре и вриједне старјешине како над нама тако и над Турцима. Овђе у овој варошици биће око 200 кућа туркијех а само 50 српских,

да, да се постави тако звана «природна система». Ако хоћемо, нарочито с обзиром на остроумна испитивања ботаничара, да дамо у неколико ријечи дефиницију о том изразу, онда би иста гласила овако: Природна је система програм, по којем је природа при произвађању врста поступа ла. Субјективност, која је прионула уза сваку постављену систему, састоји се у том, што је сваки природоиспитач у дјело створења протурнио свој ток мисли.

Стари ботаничари, којима је представник Турнфор, држаше да је мјеродавно оно што свакоме прије свега у очи пада, а то је разлика у величини, па су дијелили растине на: дрва, цбунове и биљке. За телеологе лежао је разлог подјели у корњити, коју човјек има од растине, те исто дијелише на: биљке и коров. Лине тражаше програм створењу растине у начину, којим се оно плоди. Али и овдје показа се једностраност, те је био велик напредак, кад се поставила теорија «природнијех фамилија». Ма и ту се подјела оснивала на неодређеном појму сличности, о којем је најзад сваки судио по свом субјективном схватању.

Уиљв Дарвинове науке на систематику састоји се у том што ми сад, послије пада аутогенетичког значаја врсте не стојимо више пред свршенијем предметом, него смо упознали у природи радњу, којом једна врста постаје од друге. Класификација мора сада носити на себи обилежје генетичке везе, правог еродства. Система није већ више списак организама, него историја постанка. Систематика је дакле права природна историја. Она је то постала новом на-

први и други врло се добро међу собом слажу под владом нашег милостивог Господара Кнеза Николе. Било је времена, и то не давно, кад су погранични борци жестоко крвавили око ове мале варошице, око које као и око Подгорице било је више од 60 што фортица што шанчева, које је морала турска посада дан и ноћ чувати да им се не би црногорски јунаци примакли, али поред свега тога на пушкетом далеко од Спужа у на околи, а на њеком мјесту и ближе бјеху се угњездили наши, који су пушком и јатаганом у на околи ове исте варошице у пољу претели били од душмана својих многе земље. Ове славне борце наћерао је Турчин да то чине, јер што год је било поља и равнице бјеше Турчин притиснуо, а само њима оставио оно грша да се вјечно муче, подносећи сваку невољу, базајући као што је некад народ израелски по камени тој Аравији, али бар је овај народ само 40 година лутао, па је најпошље ушао у обећану земљу, а ми осим ово те је ми нуло стољећа Бог зна колико ћемо још овако гледати ће нам се наши душмани и крвопије по нашијем земљама шире и јаде задавају јуначком српском народу; и још образа имају нека двоножна створења да кажу да су Хришћани гори од Турака и да су Срби у својој постојбини на врби свирала. О богомрска неправдо, кад ћемо ти крај виђети! Срби су тежа искушења од злотвора својијех тријели и све то стрљиво сносили онда кад им није могло бити обезбјеђено ни српско име ни вјера од душмана њиховијех, па опет их праведни Бог није заборавио.

(С. В. В.) **Котор**, 21. Фебруара. — Двострука радост обузе нас Србе Которане, када са добром срећом поче наново излазити дични «Глас Црногорца»; једно што ћемо из јуначке и оглашене Црне Горе преко овог листа примати мисле нам вијести о њеном јунаштву, правичности, слободи и уређењу, друго што имамо сада је да се обратимо ако нас туђе а више пута и своје перо нападне. Та гроза нас хвата кад промислимо да у Далмацији нема једног српског листа, који би био данас од велике важности и потребе; данас рекох, јер они људи који су некада и наше име хвалили и наше мисли подупирали, данас другам путем окренули и нас међу «уеошше» турили. Срби у Далмацији, спомените се на вањелеку преруку, па је на своју окрените, па име: «Не бој се, устани, зове те.» — Но оканемо се за данас овог предмета, е ћемо о њему други пут опширније говорити, те пређимо на оно, што ме побудило да се пера латим и што је вриједно да на јавност дође.

Име Божа Бошковића познато је Српству, те дан 3. Јануара ове године, када је преминуо, учивјелио је особито град Дубровник, коме се врли покојник одао био душом и тијелом, уопће све оне који су из близа његове врлине познавали а и на покон цијело Српство, које му је на срцу лежало. Његова великодушност и племенитост срца, његова очинска брига

уком о постајању једног организма од другог.

Подјели у редове, разреде и фамилије мора служити за основ само правац, којим су се органи размимовили, па и ако се Хекл, Семпер и још други заступници теорије о постанку у многоме којечем не слажу, ипак су сви сложни у начелу, да се мора поставити само генеалогичка врета.

Примјера има на хиљаде, који нам показују, да су облици у организама врло пластични. Природоиспитачу то је већ обична ствар, да се сви органи не само према потреби довијају, него се још и у својим рађањима узајамно замјењују. Као што мореко песето своје стражње ноге удеси тако да му у потреби служе и као реп, тако и у наука, који има четир пара нога, предњи пар ништа друго није већ преображени дио доње вилице.

Кад би се у природи још налазиле све гране главнога стабла, онда неби било никакве тешкоће, да се састави цео склоп живијех створова, како су постајали један од другог. Но како су у тецају времена читави редови пропали, то је остала (разумије се само за науку) празнина у цијелом склопу, коју ће ваљда испунити познија тачнија испитивања. Осим тога, преображавали су се живи створови према захтјевима времена у најразличнијим правцима: који су били без крила, добили су крила која су им опет под познијим околностима само сметала те су учмала. Свака је врста у пошљедњој мињени својој врло различна од првобитне форме, но од сваке мињене задржи по неку биљегу, тобож за успомену.

Листак „Гласа Црногорца“.

Природне науке некад и сад.

(Свршетак).

По новој науци о развртку врста, средством природног избора за одгајање, свака је врста савршена, т. ј. свака има сва средства да издржи борбу за опстанак; јер кад тога неби имала, морала би с мјеста угинути.

Ова посматрања уче нас, да би по науци, која проповиједа да је дјело створења свршено и да је свака врста непромјенљива, требало за многе појаве у органском свијету, које данас опажамо, да се протумаче каквим новим особинама створења. Но за истинитост једног природног закона састоји се критерија у том, да се њиме могу протумачити не само они појави, на којима је он основан, него и познији.

Њутонова теорија с свјетлости, по којој је свјетлост састављена од тјелеснијех честица, могла је потпуно да протумачи све оне оптичне појаве боја, одбијања и преламања, који су прије двеста година били познати. Кад је Малус пронашао поларизацију, тада се стара теорија допунила науком о «покрету честица свјетлости», и нов проналазак би тијем којекато протумачен. Но кад се доцније проучише и испиташе појави, који се данас крете интерференцијом, тада се већ више не могаше одржати теорија Њутонова и мораде пасти. Друкчије је прошао Њути са својим законом о гравитацији. И овнјем законом могли су се протумачити сви појави тежине на земљи и у сунчаној

прама дубровничким Србима, љубав прама дому и роду, готовост на свако добро дело, заузимање око среће и ослобођења народа под турским игом стењућег, стекоше му велика гласа за живота и прибавише му послје смрти заслужно мјесто у вјечно читуљи српских добротвора, те за ово само лијепо је успомену након себе оставио, да се с чиме има дичити потомство и у кога се угледати, и као што је за живота свога чинио добро својим суграђанима, чини га и по смрти својом дичном успоменом, давним пријером повлачећи и друге да се угледају на њега; кратко рекућ: задужио своје ближње, умножио добра на овоме свијету те и заслужио да га узмемо за благотворни углед синовима својим. — Но његова смрт не остави нам само успомену, већ ево и послје смрти врше се разне његове личне жеље, које за живота не изврши, јер на жалост прерана му смрт оте то задовољство. Али врли му брат, господић Нико Бошковић, сушта прилика онаког покојника, не хтједе да те жеље с братом му у гроб пану, већ да их удјелотвори и да му на тај начин и још бољи споменик подигне. Ових дана посла мјестној заклади свештеничких удовица фиорина 500. у државним обвезницама а толико и српском пјевачком друштву »Јединство«. Дични је покојник увијек намјеравао да помогне заклади свештеничких удовица ради њене добротворне сврхе, а друштву »Јединство« ради родољубивих његових тежња а особито за украс цркве, као што се браќи одазвало и приликом освештења нове православне цркве у Дубровнику. Што је дакле намјеравао, ето му брат данас извршио, а чујемо да је такових покојникових жеља још извршио на добротворне и просвјетне сврхе.

Ми се донета обрадовамо овој похвалној одлуци господина Ника Бошковића јер је тим поступком двоструко потврдио великодушност своју, испунио на име тек изјављену мисао врлог свог брата и припомагао по свом увиђењу обилним принеском закладу и друштву. Овакови чини сваке похвале достојни морају да псају на јавност да би тако шири круг узмогао искреним срцем а дубоким осјећајем с нама ускликнути:

Лака ти земља била, врли Србине Боже! — Душа ти уживала рајска блаженства а име твоје спомињао најпотоњи Србин на свијету!

А ти Нико, тог вриједног узор-брата вијерни нашљеднице у мислима и у дјелима, доживио до дубоке старости и до гроба преставао твог милог брата здраво, ертно а корисно по народ.

Свршавам ове редке, који су ми из срца проистекли и пратим их еријечима: Боже дај да овако добри, скорашњи и блиски примјери не остану без подражавања и да српски народ узбуде имати много овакових добротвора и доброжељатеља.

М. Ерцег-Нови, 23. Фебруара. — »Колико људи, толико ђуди«, каже ерпека пословица; тако неко мисли кад што подкажује, да је то племенито; кад на

Обично се задржавају оне биљеге које нијесу важне за животну радњу јер ова се понајвише мијења, а биљеге које нијесу важне за живот, немају ни потребе да мијењају својих облика него остају онаке каке су. На како остану без употребе то учману, и у тој учмалој форми подсећају на некадашњу своју радњу и као неки грб на новој животини показују природоиспитачу њену старину.

Такве упомене на поријекло налазимо у цијелом ланцу органских створова. Код многих инсеката налазимо на скривенијем дијеловима тијела као неко свито трње, које нема никаквога значаја за живот, само показује да су то биле некада боље. Овамо спадају и многи жлездасти органи у сисаваца, в. пр. вратне жлезде, које нијесу ни за што него само да боде, кад се запале. Тајле у Берну нашао је у међда на леђима мишиће које је назвао Rotatores dorsii због тога што они код четвороножних животина имају ту важну функцију да обрћу кичмени ступ. Тијех мишића има истина још и у сисаваца с исправљенијем ходом, али немају поиречних тетивака, те се не могу скупити, дакле само подсећају на поријекло. Дале ћу навести оне мишиће по кожи који код многих сисаваца доводе кожу у дрктање, код других оне ништа не чине јер су учмали, а код неких баш као на неко чудо оне су добиле снагу да прораде, као што се на прилику код испијех врата бескрилних инсеката налазе поједини инсекти е потпуно развијенијем крила и тијем подсећају на своје поријекло од крилатих врата.

кога што потвора, да је то заслуга, те најлакши пут да се некоме удвори и поствигне за чим тежи.

На жалост и ми овђе у мјесту имамо некакво чељаде, што му је занат докаживање и подметање.

Ту не давно, дође овђе, из манастира Савине, Његово Високопреосвештенство наш дични г. епископ Герасим Петрановић, да паробродом пође у Котор. Пароброд још не бјеше дошао, те да не би Њег. Високопреосв. морало чекати на пјаци, или је у кафани, то је наш вриједни трговац г. Глиго Петровић позвао свога Архипастира да се одмори у његовој кући.

Чим је дотула опћинска управа да је г. Епископ у мјесту, одмах је пошао г. начелник Јефта Гојковић са првим приједником г. кап. Симом Милиновићем и тајником г. Јовом Накићновићем да поздраве г. Епископа и да га испрате, кад крене. У исто доба било је наређено да се, у почаст високог госта, дигне опћинска тробојница на кули.

Овај вам догађај саопштавам из узрока, што је неко од заната из овог невиног случаја поцрпнио за себе капитал, те сковао једну клевету више на нашега дичнога опћ. начелника г. Јефта Гојковића. Онај никоговић дојавио је ц. кр. власти: »да је опћина истакла своју заставу у почаст п. г. вој. Маша Врбиче«, који је онај дан паробродом био на проласку овуца. — Рећи ће когољ: е па какав је то пријеступ, баш и да је застара развита с том намјером? — Не би био пријеступ, јер су Црна Гора и Аустро-Угарска данас у пријатељству, па кад се оне љубе, за што да се ми мрзимо, који смо браћа и коњице? — Али пошто није опћинска застара истакнута у почаст п. г. војводе Врбиче, јер се овђе није ни знало да он онај дан овуца пролази, од куд клеветнику нађе мисао да преврће истину, те дојављива потворе? Види се дакле да је клевета занат његов, па на шта се десило, он свагда кроји догађаје према својој цијели, а та је, да непрестано баца сумњу на г. начелника Јефта Гојковића, као да је он противник Аустрије, а присталица Црне Горе, те као такови не може бити начелник опћине ерцегновске, будући опасан човек.

Овај догађај знао сам на јавност, као најновији, а било је прије још много крупнијех и пријеснијех измишљотина и клевета; као приликом заузећа Сарајева, кад г. нач. Гојковић није наредно да се чини освјетљење по наредби, већ је оставио свакоме на слободној вољи, и то не из какве мржње према Аустрији, већ што је држао да не доликује да ерпека опћина слави у часу кад Српство цвилу. — По свему се види да је клеветнику намјера удворити се власти, па не бира средства, већ као што му доликује измишља и подмече лажи, те тиме не само што баца сумњу на поштене људе, већ и саму власт вара, али то његова није брига, њему је доста кад му се лажи примāju.

Ово би требало власт да упамти, па да у будуће не прима онако олако свакојаке измишљотине, већ да пазу и боље

Животиње са четири руке имају на стражњијем рукама покретне палце. Код човека ти мишићи више не раде, но дугијем вјевањем од младости могу опет да прораде, као што се може опасити код Јапанаца, који играју по коноцу и који могу својим палцем од ноге да се закваче за коноп.

Метод природног историчара са свијем је сличан методу родослова (генеалог) а разликује се од досадашњег поступка као небо од земље. Ја ћу за то да наведем један примјер.

Бува има цијев за сисање као и стеница, а без крила је баш као и неке стенице. Но по свом поријеклу она припада без сумње мухамма, и то мушицама (Кулицидама), јер има као и оне ножице од пет чланака и претвара се као и оне: из јајца измили црв, који се учури, па тек из чауре некочи потпуна бува. Бува је дакле мушица, која је постала паразит. При том је бува изгубила не само крила него и мрежасте очи, и из танке мушице постало је зденасто створење, као што су и сви паразити, н. пр. оно чудновато створење, што живи у чељустима морских риба, које ништа друго није него крустацеји, који су постали паразити.

Сумњам се, да би бува сама, кад би умјела причати о свом поријеклу, приознала наведено своје родословље. Ослањајући се на своје витиме одношаје ка круши створења, она би се радије назвала бисером те круне и другчије би испредала историју свог постанка него што то чине природоиспитачи.

Кад је поникала теорија о еродетвеној свези цијелога створења и оборила славу

испита ствар, прије него поклони повјерење каквој дојави злонамјерника.

Што се пак тиче г. Јефта Гојковића, нека се не плаши клеветника, јер док се он узбуде влада, као што доликује поштину и вриједну Србину, не ће му наудити ни цео »легнон« клеветника, рђа се злата не хвата, а у лажи су кратке ноге, истина ће свагда побједити, поштење се не да окаљати, народ оцјењује такве врлине, па уз кога је народ, уз тог је истина и правда.

Овом приликом имавам да вам јавим жалосну вијест, да се чувени поморски капетан Мато Мрша упокојио овђе прошлог четвртка у 82 години свога трудољубивога живота.

Овијех дана расписани су избори, ради поуне упражњеног мјеста на покрајинском сабору у Задру. Дан избора одређен је 5. Априла у Котору. Говоре да има више кандидата, али још се не зна који су. Свакако жељети је да избор пана на којег одличног бокешког сина, који ће бити кадар заступати Боку, као што треба. »Договорна најбоља«, каже ерпека пословица, за то би најбоље било кад би се све опћине бокешке на вријеме договориле, кога да бирају, а не да се чека дан избора за договор, јер то је касно, па се може десити да не испане гласање по жељи већине. Нек се побрину оци отаџбине. —

Домаће вијести.

— Његово Височанство, Књаз и Господар наш, примио је у петак прије по дне ови телеграм из Бара:

Љ. В. КЊАЗУ И ГОСПОДАРУ НИКОЛИ I.

Цетиње.

Данас у обновљеној дамији Барској ми сви, Вама вијерни Мухамеданци, прво клањање држали смо за Вас, свијетли Господару, и за цијели свијетли Дом.

Ова дамија, оштећена за вријеме рата, опет је подигнута једино Вашом помоћу тако, да се у њој опет на молитву скупљати можемо. Није ово прво великодушное дјело Ваше.

Молитве наше управљене Богу и светом Пророку наћи ће одзива и благословиће Вам очинске трудове, које чините за Своје поданике без разлике.

Бог и Пророк нека поживи Вас, Господару, С. Књагинју и С. Нашљедника дуго и ертно.

У име Барскијех Мухамеданаца:

Хусејин Хоџа.
Ахмет Хоџа.
Дули-Бег.
Хали Алпаја.
Халил Ђатовић.
Али Бег.
Ахмет-Ага.

— Његово Височанство, Господар и Књаз наш, у пратњи неких својих достојанственика, ишао је у уторник по подне на Ријеку, гдје је на Својем пароброду походио нека мјеста дуж нове границе црногорске, а у ериједу по подне вратио се опет здраво на Цетиње.

свијема вратама, тада су се неки природоиспитачи који су се бавили е описном природном историјом бацили у бригу, да им се необори њихова е муком и оштроумљем подигнута зграда. Тај је страх неоснован. На против показује се, да је баш новом науком добила чврст темељ систематика, која се прије састојала у искуственом спознавању разлика и од које су се многи мислени природоиспитачи одвратили тражећи на пољу анатомије и физиологије своје задовољство. Шта више она је добила нов позив: да даде израз историји створења, а тијем је издигнута на висину, које прије није познавала. Ова промјена задатка природне историје подсећа нас на ону мијену, у коју је ушла астрономија, кад је Коперник поставио своју систему планета, којом се једнијем законом обухвати све што се дотле знало о звјездама.

Истина, наука о окретању планета око сунца имала је пошљедица, које нијесу одговарале назорима и осјећајима тадашњег времена. Земља није више била средиште свијета. На ту мисао морало се привикнути, као што ће се привикнути и на мисао о еродетвеној свези свијех органских створова, на као што свијет није ништа изгубио од своје љеноте нити земаљски живот од своје збиље и поезије тијем, што се сазнало да се земља, као и толике друге планете, окреће око сунца, тако се и науком о еродетвеној свези организама не ће ослабити вриједност ни достојанство човеку, јер вриједност и достојанство не долазе човеку отуда, што он не може палцем од ноге да располаже као мајмун и што му је укрућен кичмени

— У ериједу по подне стигао је на Цетиње принац Емил Шенајх Каролат, од владајуће династије данске. Пошто је тај дан разгледао околину Цетиња, која га је јако занимала, имао је сутра дан око подне част представити се Његовом Височанству, нашем Књазу. Пошто је за тијем обједовао у главној гостионици цетињској, отишао је заједно са својом пратњом пут Котора.

— У нашем мјесту оснива се друштво читаоничко, коме је цијел да се члановима тога друштва даде прилика, да читањем новина долазе до сазнавања догађаја који се збивају по свијету, а дружењем међусобним да се развију одношаји нашега друштвенога живота и да се начини средиште од људи, који ће својом цицијативном подстицати наше грађанство и наше становнике на дјела и на подухвта, од којијех може бити користи за ову земљу. Чланови читаонице могу бити сви становници цетињски, који су без пријекорна гласа. Дужност им је да положи одмах при унвеу два фиорина у име основнога прилога, а за тијем свакога мјесеца по 50 новчића. Читаоница се налази у кући попа Васа у главној улици.

— Као што се види из једне објаве у данашњем броју овога листа, г. Јован Павловић отворио је у свом стану (у кући попа Васа, у главној улици) књижару. Ово је прва књижара у Црној Гори. Потреба, да се овака једна радња отвори у држави црногорској, очевидна је. До сада је књига била скоро не позната роба у Црној Гори, и што је ко дошло са собом од књига са стране, то је имао. А ко је хтпо набавити ову или ону књигу, морао је то о свом трошку поручивати и чекати подуже времена док је добије; сада ће пак свака књига ерпека доспјевати и на Цетиње, и пријатељима књижевности ерпеке даће се згодна прилика да без мукке могу набавити сваку књигу ерпску коју желе имати. Овом корисном подухвату жељимо сваки напредак, а надамо се да ће бити са свијех страна подупрто.

Књижевност.

— Добисмо прву свеску »Пјеваније Змај-Јована Јовановића«, што је издаје књижара Браће М. Поповића у Новом Саду. О дјелу самом, о пјесмама Змај-Јована Јовановића, не мислимо овдје говорити, а није ни потреба. Ко још у Српству не познаје оних милозвучнијех час веселих и несташних час ејетних и тужних гласова што су прислушкивани души и срцу ерпеком, па су на крилима пјесничког фењика Змајева уздигнути на чисту висину идеала, загрјани топлотом душе његове, прекаљени ватром његове змајевоке крви? У пјеванији његовој чуј се кроз вјештачке стихове цијело Српство са свијем жељама својим, са цијелом тугом својом, са ваада зеленијем надом у будућност, са својом љубављу жарком којом обухвати е себе и цио поштени свијет, са својим јаснијем и мрачнијем данима. Пјеванија Змајева — то је српски

ступ, па ни отуда што може говором да саопшти мисли своје другоме — јер и мрав саопштава своја искуства мраву; па ни од разума — јер и наук плете своју мрежу е најбољом и употребом свијех данијех околиности; па ни од осјетљива срца — јер и животиња умје да осјећа, има наклоности и љубав; па ни од знања — јер већ је Перти многојем поематрањем доказао, да имају животиње, које су својим искуством далеко одвојиле у знању од својих еродника, дакле човек своје знање не дијели само е вишим дусима, као што пјесник рече.

Али човекова душа има једно својство, којег не налазимо ни у једне животиње. Човек испитује суштину ствари не само ради себе, не само да етеченијем знањем своју егзистенцију поправи, него да ствари позна — и том тежњом за сазнавањем истине саме по себи човек је валик Богу.

Тежња за истином огледа се у религији као и у философији, а мени се чини, да се ни једна грана науке не ће тако скоро и тако на близо примати овој цијели као природна наука. Ми не испитујемо законе природе, да их само у машинама и фабрикама умовчино; ми не испитујемо просторије небеске ради употребе за своје цијели — него што хоћемо и што морамо да сазнамо истину, ако не ћемо да се угаси у нама некра онога духа, којим нас је Бог задахнуо. И најмања чињеница цио је опште истине; закон о гравитацији, по којем се окреће свијет, није јачи својом истином од броја чланака на ногама једног инсекта

Н. Ф. П.]

свијет од стихова састављен; по стихови су само спољашња материјална грађа, у којој лежи бисер од pjesничких мисли и осјећања. . . .

У овој првој свесци находе се први покушаји Змајеви и још неке pjesме за тијем. Израда штампарска дивна је и служи на част Српској народној задружној штампарији, као и свијема онима који се око ње брину.

Надамо се, да ћемо до скоро и на нашем Цетињу у новооснованој књижари Ј. Павловића моћи угледати ово красно дјело, од којег би овдје прошао приличан број.

— Штампарија А. Пајевића у Новом Саду ради усталачки на издавању «књига за школу и народ». Ево добисмо већ од те ваљане библиотеке и другу свеску, у којој је «Хемија, написао Х. К. Роскоје, професор хемије у Манчестру, а превео Стеван В. Поповић, српски школски референт.» Књига је писана лаким и разумљивим језиком, и е тога угодна не само за школу него и за народ. У књизи има 36 слика, којима се знатно олакшава описивање и тумачење опита. Надамо се, да ћемо и од те књиге имати који комад у књижари Ј. Павловића на Цетињу.

ПОЗИВ НА ПРЕПЛАТУ НА КЊИГУ:

ЖИВОТИ ВРСНИХ СРБА МЛАЂЕГА НАРАШТАЈА

од 1853. до 1879.

од различитих писаца,

скупно и приредно, мјестимично допуно и приредно
ДРАГУТИН ПОСНИКОВИЋ.

Са предговором од

Јована Бошковића

библиотекара и чувара народног музеја у Биограду. Велика 8-на, 25 табака, цијена брошираном 3 динара или 1½ ф. а. вр., а повезаном издању 6 динара или 3 ф. а. в.

Ни у српској ни у осталим словенским књижевностима нема животописних рјечника врених људи, осим узгред код Чеха у «Научноме словнику» а код Хрвата и Срба од чести у «Рјечнику умјетника јужно-словенских», а осјећа се велика потреба таквих рјечника, како за читање тако и за потраживање (Nachschlagebuch).

Нашав подстрек и одобрење у старијих књижевника наших, с којима сам о томе говорио, прегах да покушим најпре описе живота врених Срба млађег нараштаја, за пошљедњих 25 година (1853—1879.), који леже растрани по књигама, новинама и другјем часописима, — да приредим, или замолим да ми који познат књижевник по неки живот вјештије из нова напише: једно за то, што је на тако огромном послу лакше радити парче по парче, то јест најприје књигу о млађем нараштају, на онда о старијем, хронологијским редом, а за тим обје саставити и допунити у прави животописни рјечник, по азбучном реду; а друго, из побуда које ће још јасније изаћи у предговору.

Ова ће књига донијети преко 150 биографија млађих врених Срба, т. ј. оних, који су живјели само до своје 40-те године.

Према потреби и користи оваког и овог дјела, надам се, да ће имућнији пријатељи наше књижевности, као и наши родољуби, нарочито свештеници, професори и учитељи настојати да се ова књига што више у народ распростре; а највише се уздам у српску омладину, којој је баш и намијењено ово дјело, да ће се својски заузети око скупљања претплата.

Претплату прима, осим мене, свака српска књижарница. У Србији: Велимир Валожић и Андрија Пурић у Биограду и сви окружни и српски књижари; у Црној Гори: Јован Павловић и Аустро-Угарској: Браћа Јовановић у Панчеву, Браћа М. Поповић у Новоме Саду, Миливоје Каракашевић у Сомбору, Широ Петровић у Котору и Милош Грабовачки у Земуњу.

Претплата се полаже напријед, а рок претплати траје до 15. Априла ове године. Скупљачима рабатујем 10 на сто или у новцу или у књигама.

Цијело дјело изићиће преко 25 штампанијех табака велике 8-не, и биће готово, без погледа на број претплатника, до 1. маја ове године, а тада ће се одмах и разаслати.

Цијена је: брошираном издању, у са свим укусоном формату и на сатирираној хартији 3 динара, или 1 ф. а. вр.; а фином издању,

у елегантном лапшишком повезу, у најугледнијој дебелој хартији 6 дин. или 3 ф. а. вр.

У Биограду, На Срећење 1879.

Драгутин Посниковић.

Јавна захвала.

Пречасни г. Лазар Ерцеговић про-топресвитер из Котора, као управитељ свилодјелства у Боки Которској, послао је двије кашетице сјемења, с препоруком да се по разним мјестима у Црној Гори подијели бесплатно, те да би се са овим изврстним сјемењем обрт свилодјелства пре-користног примакло доброме успјеху, ја сам сјеме на Цетињу, Риједи и Црнцици раздао, а овимем се захваљујем, у име свију, пречасном господину проту Лазару Ерцеговићу, на његовом родољубивом дару.

Цетиње, 1. Марта 1879.

Филип Радичевић,
протођакон.

Одговори управе.

Г. Церману у Прагу. — У списку претплатника на «Глас Црногорца» од г. 1877, који нам је предат, не наводи се «Народна Кавана» у Прагу, и с тога јој нијесмо могли ни слати листа. У осталом, кад нас Ви увјеравате да би уста кавана жељела имати наш лист, ми ћемо јој послати све бројеве, који су од нове године па до данас изашли.

Г. Кости Вучковићу у Сплету. — Примили смо исправно ф. 30. — у име претплате на «Глас Црногорца» за пет претплатника на цијелу годину и слаћемо од сада лист сваком посебно. Благодаримо вам лијепо на услузи.

Г. Влади миру Далићу у Скрадину. — Ваша је претплата истекла крајем Септембра 1877. Ми смо Вам послали прва три броја од ове године надајући се, да ћете обновити претплату но како нам до сад у то име није ништа стигло од Вас, то смо Вам — као и свијема који не обнови претплате — стрелим бројем обуставили шањање листа. Ако га дакле и даље примати желите, изволите послати претплату.

Г. Прокопију Самарцићу у Дришцу. — Изволите послати претплату, па ћете и даље примати лист.

Одговори уредништва.

Госп. Д. А. Живаљевићу у Котору. — Она приповијетка није за нас. Рукописи не враћају се ником награ, као што можете прочитати на челу листа.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 25. Фебруара. — Вијести о кузи у Астрахану повољне. Лорис Меликов јавља, да је епидемија за ови час савладана. — Цар њемачки јуче пао и позлиједио се лако, по данас је већ на ногама.

БЕРСАЉ, 25. Фебруара. — Комора ће у петак вијећати о приједлогу комисије, да се министарство од 16. Маја стави под оптужбу.

ПЕШТА, 1. Марта. — Ријека Тиса пробила све уставе око Сегедна и потопила цијелу варш. Народ се разбјегао.

БЕЧ, 1. Марта. — Из Цариграда јавља се „Пол. Корес.“ да је порта послала својим повјереницима нова упућства односно земљишних уступака Грчкој.

ЦАРИГРАД, 28. Фебруара. — Инглеша флота полази данас из залива Бешике.

ОБЈАВА.

У своме стану на Цетињу у (кући попа Васа, у главној улици), где је и уредништво «Гласа Црногорца» и читаоница цетињска, отворио сам књижару, која ће носити наслов:

Књижара Ј. Павловића.

Јављајући то нашем свијету молим књижаре српске у Аустро-Угарској и у Србији, да ми са својих стоваришта под уобичајеним условима пошљу књига и слика у комисију; исто тако штампари српске у тијем крајевима, који издају књиге у својој наклади, а и сами књижевници српски, који о свом трошку издају књиге, умољавају се овимем да ми пошљу нешто од тих књига у комисију.

Ово је прва и једина књижара у цијелој Црној Гори. Ја је отварам само

с том намером, да утрем пут књизи у овај кршни крај српски, који је, поред све љубави к ханџару и јатагану, много жељан и просвјете. Како је изглед, да ће се у овој земљи скорим отворити још више основних школа и подићи још и неколико средњих учевних завода, те је потреба да наставници и ученици имају при руци учевна средства, то сам наумено да својом књижаром и ту потребу намирим.

До сад се овдје најрадије читају јуначке pjesме. Ово напомињем нашим књижарама да имају на уму, кад ми буду слали књиге. Осим тога пролазиће највише књиге школеке.

Молим лијепо, да ме у овом подуху потпомогну пријатељи народа нашега, где их год има.

Цетиње 1. Марта 1879.

Јован Павловић.

О Г Л А С И.

ВЪ НАСТОЈАШТЕМЪ 1879 году

(пятьдесятъ третій годъ изданія)

„Одескiй Вѣстникъ“

газета политическая, литературная и коммерческая выходитъ ежедневно, кромѣ понедѣльниковъ и дней, слѣдующихъ за большими праздниками, листами большаго формата по той же программѣ и съ тѣмиже одѣлами, какъ и въ настоящемъ году.

Условiя подписки остаются прежнiя.

Безъ пересылки или доставки:

въ РОССИИ:

За годъ (12 мѣсяцевъ) 12 руб., за 6 мѣсяцевъ 7 р., за 3 мѣсяца 3 р. 85 к., за 1 мѣсяць 1 р. 30 к.

Съ пересылкой или доставкой:

въ РОССИИ:

За годъ (12 мѣсяцевъ) 14 р., за 6 мѣсяцевъ 8 р., за 3 мѣсяца 4 р. 50 к., за 1 мѣсяць 1 р. 50 к.

За ГРАНИЦУ къ стоимости экземпляра въ Россiи слѣдуетъ присоединять пересылку за каждый мѣсяць 50 копѣекъ.

Для годовыхъ подписчиковъ допускается разсрочка, если они заявятъ о томъ письменно съ указанiемъ сроковъ взноса, которые могутъ быть или полугодичные, или по четвертямъ года.

Для различныхъ учрежденiй также допускается разсрочка на означенныхъ условияхъ, и газета можетъ высылаться по ихъ письменнымъ заявленiямъ впрѣдъ до полученiя ими надлежащихъ ассигновокъ (о скорѣй полученiи конхъ должно быть упомянуто въ заявленiи) для высылки подписныхъ денегъ.

Подписка принимается въ Одессѣ, въ конторѣ «Одесск. Вѣстн.», на Полтавской ул. въ д. Нитче, Н.р. 30, по какому адресу благоволятъ адресоваться и иногородные подписчики.

Городские подписчики могутъ подписываться съ какою угодно срока; иногородные же не иначе, какъ съ 1.го числа каждаго мѣсяца.

При перемѣнѣ адреса должно сообщатъ непременно прежнiй адресъ и Н.р. билета или бандероли, подъ которою высылается газета и, кромѣ того, приложить 20 коп., которые могутъ быть высланы почтовыми марками.

(3—3)

Вошке, дрвѣе, руже, свакоје цвијеће, сјемење за вртове, бостане и сви баштенски и економски предмети добијају се врло јефтино у воћарском заводу:

Геданци у Сентоману

(Sentomas, Ваџка).

Наш илустровани списак шаљемо свакоме одмах бесплатно. —

1—2

Најновија наклада књижаре браће Јовановића у Панчеву.

Краљевић Марко

у народним pjesмама.

Са сликом «Сан Краљевића Марка» и истумаченим турским и другим, мање познатим ријечима. Највећа и најновија збирка.

50 нов.

Рјечник

српскога и њемачкога језика

Г. њемачко-српски дио.

Саставио

Ђ. Поповић.

Ф. 3 финовезано ф. 4.

Милени кадрил

посвећен Њез. Височанству Књагини

Милени

за гласовир саставио

Драг. Чижек

ф. 1.

Збирка

народних pjesама.

Друго поправљено издање.

10 нов.

Рјечник

страних ријечи

које се употребљују у нас у говору, у новинама, повременим списима и у књигама, објашњен онима, који те ријечи не разумију.

80 нов.

Николин марш

посвећен Њ. Височанству књазу

Николи

за гласовир саставио

Драг. Чижек.

Ф. 1.

Нарудбине извршујемо тачно с платом у наточ (per Nachnahme); у стране земље пак ако се новац напријед пошље у плаћеном писму. Кома је угодније, може све ово и у књижари г. Широ Петровића у Котору добити. — Списак главни са I., II., III. и IV. додатком шаљемо на захтијевање бесплатно.